

ՀԱՅԿԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐԼԱՄԵՆՏԻ

ԵՐԱՐՈՒՄԻ ԵՎ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵԿՆԻԿԱԴՐԱԿԱՆ

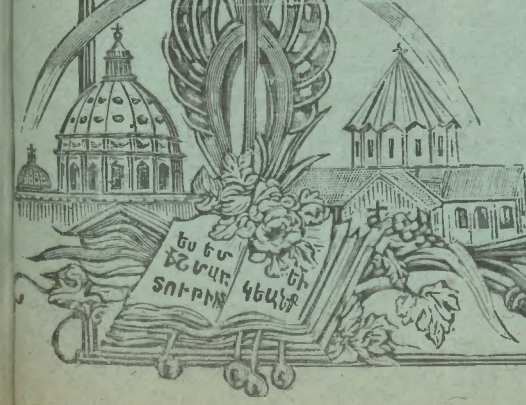
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԲ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԻԱՐԱՆԻ

25

ՀԱՍՈՒՆԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ՀՈՌՎՄ

1. Կաթողիկէ Արձագանգը առ այժմ կը հրատարակուի ի Հռոմ: Առաջին վեցամսեայի բաժանորդագիւնն է մէկ մեծիս անոնց հասկար որ ի Կ. Պօլիս՝ Կաթողիկոսարանի մեջ, իսկ ի գաւառս՝ Եպիսկոպոսարաններու կամ Առաջնորդարաններու մեջ կ'ուզեն բաժանորդագրուիլ: Ուղղակի Հռոմ դրկելու հասկար՝ Չորս (4) ֆրանկ է: Հասցեն է. Collegio Armeno, 31 S. Nicola da Tolentino. Roma — Երբ ի մօտ Կ. Պօլիս փոխադրուի, ծառայն ու ձեռք, ինչպէս նաեւ բաժանորդագրութեան պայմանի վերջնականացիս պիտի ճշդուին: — Մեկ թիւը՝ մէկ դահեկան է:

2. Արձագանգը կը հրատարակուի Շաբաթ օրերը:

3. Խմբագրութիւնս պատրաստուեալ չի անպատճառ կամ նոյնութեանը հրատարակելու իրեն դրկուած ո՛ր եւ է յօդուած:

4. Ստորագրեալ յօդուածոց պատասխանատուութիւնը ամբողջովին կը մնայ գրողներուն վրայ:

5. Նամակ եւ յօդուածներ կը դրկուին ուղղակի խմբագրութեան:

6. Ձեռագիրներ եւ չեն դարձուիր:

7. Մանուցեանց հասկար մասնաւոր պայմանագրութիւն կը կատարուի:

Ստորագրեալ որ ղրկուած թիւերն բաժանորդներէ ո՛մանց յետքը կանանաորակեա չեն հասնիր. իւր ինքրէն որ բաժանորդ հաճին ծանուցանել ճշդեւ որպէս զի դարձեալ ղրկուին իրենց պահած թիւերն:

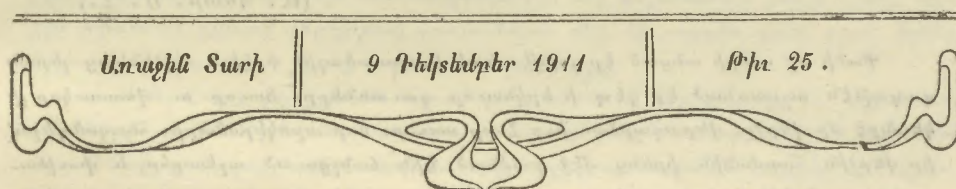

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐԸՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԱՆԻ

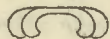
Առաջին Տարի

9 Դեկտեմբեր 1911

Թիւ 25.

ԱՋԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱԿԱՆ ՍԻՆՆՈՂՈՍ

Ի ՀՈՌՈՎՄ

Ամսոյ 3ին, Կիրակի, Հայ-Կաթողիկէ Ազգային Սինոդոսը իր վեցերորդ հանդիսաւոր Նիստը դաւմարեց Ս. Նիկողայոսի Տոխնտինացւոյ եկեղեցւոյն մէջ: Առաւօտեան ժամը 8ին Զայնաւոր Պատարագը մատոյց Արհի. Անտօն Եպ. Պահապանեան, վիճակաւոր Կեսարիոյ, սովորական հանդիսութիւններով: Ներկայ էին Ամենապ. Կաթողիկոս-Պատրիարքի հետ՝ ամենայն Հարք Սինոդոսի, որոնք Զայնաւորէն վերջը Հոգւոյն Սրբոյ մաղթանքները և միւս արարողութիւնները կատարելով, զգեստաւորեցան և գիւմեցին ի Ունոգավայրն, և բազմեցան իրենց յատուկ աթոռներուն վրայ:

Պետրոս Առաքելոյն առ Երիցունս ուղղեալ խրատականին վրայ քաւրող խօսեցաւ Վեր. Հ. Լէբիսիէ, Մեծաւոր Ծառայիցն Մարիամու որ և մին է Հռոմայ ամենամեծ աստուածաբաններէն և ուսուցիչ է ի Բորթաւկանտա, յաշորդ ողբացեալ Կարդ. Սաթօլլիի: Այնքան գեղեցիկ իմաստներով լի և սրտառու էր այս քարոզն, որ բառական թարգմանութեամբն հետզհետէ հրատարակուիլը նաև Հարց կողմանէ պատշաճ դատուեցաւ:

Սինսդորը քանի մը տխրողուները վճռեց որոնք արդէն մանր ուսումնասիրուած էին Համագումարներու մէջ և աւարտեցաւ ի ժամ 11:

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՍԻՒՆՀՈՂՈՍ

« Արձեցէ՛ որ է յեւ հօգդ է Աստուծոյ »:

(Ա. Պետր. Ե. 2.)

Քանի մը աարի անցած էր յորմէ հետէ Աստուածային փրկիչն ձիթենեաց լերան գագաթէն սաւառնած էր գէպ ի երկնաւոր գաւառները: Յաւօք ու վաստակօք լի կեանքէ մը վերջը, վերադարձաւ իւր Հօրը տունը: Իւր աշակերտները, հնազանդելով իր վերջին հրամանին, իրենց մէջ բաժնած էին ճանչցուած աշխարհը, և փութացած վազած էին երկրիս այլևայլ գաւառները, քարոզելով քաղցր աւետիսը: Անոնց անխնջ ճիգերով ձեւակերպուած ախօսներուն մէջ, յորդառատ ինկած էր Քրիստոսի Արիւնը, և իբր բարեբար ցօղ արգասաւորած էր զանոնք: Արեւելքէն արեւմուտք, հիւսիսէն հարաւ գլուխ կը վերցնէր աստքահասկ հունձը մրս Բաբէ՛, այնչափ արգիւնաշատ բերքի մը տեսքը որչա՛փ հրճուեցուցած պէտք է ըլլայ յայնժամ քրիստոնեայ ընտանիքին մեծաբեղի Հօր սիրտը:

Ան ատեն, աշխարհիս ամենէն փարթամ և ամենէն հզօր քաղաքին մէջ, ամբարտաւան Հռոմայ մէջ կը գտնուէր Պետրոս՝ որդի Յովնանու Գիննեսարիթի լճակին խոնարհ ձկնորսը՝ աստուածային կարգադրութեամբ, Առաքելական խումբին գլուխ եղած էր: Անոր, իբրև Քրիստոսի փոխանորդին, ամէն կողմանէ կը հասնէին յաճախակի լուեր՝ Աւետարանի տարածման մասին: Օր մը իրեն իմացուցին թէ, մինչ իւր եղբայրը Անդրէաս՝ կ'աւետարանէր յԵպիւրոս և ի Թէսալիա, Մատթէոս՝ յԵթովպիա, և Փիլիպպոս ի Փռլագլիա, բարի սերմը տարուած էր, Թովմասէն և Բարթողիմէոսէն, Ժողովրդոց այն երկրին ուր կը ծագի արևը: Ըսուեցաւ իրեն թէ Քրիստոսի հաւատքին քաղմախուռն կը դիմէին մարգիկ՝ որոնք երբեմն ելած ըլլալով Հրէաստանէն սփռուած ցանուած էին Ասիոյ գաւառներուն մէջ: Առաքելոյն սիրտը ցնծութեամբ սրտիկեց այս աւետիսին, Քրիստոս, միակ առարկայ իւր հրաբորբոք սիրոյն, ճանչցուած և սիրուած էր նաև այն ամբաւ և հեռաւոր գաւառներու մէջ: Բոցալառ կուրծքէն սլացաւ խորին երախտագիտութեան օրհներգ մը,

և ջերմաջերմ աղօթք մը վերառաքեցաւ յերկինս՝ յարատեւութեան, և սրբութեան համար այն ժողովրդոց, որոց վրայ ա՛լ այսուհետեւ կը տարածուի իւր հոգեւոր հայրութիւնը:

Յանկարծ արտառովոր լոյս մը կը լուսաւորէ իր միտքը. իւր աչաց առջևէն անցան, ինչպէս բացորոշ տեսիլքի մը մէջ, հաւատացեալներն որ ցրուած էին ի Պոնտոս, ի Կապադոքիա, ի Կապովովկիա, յԱսիա և ի Բիւթանիա: Ան ատեն, վերնախնամ Հոգիէ մզուած, արագ արագ գրեց, իբրեւ փոխանորդ առաջին Հովուին, այն հրաշալի նամակը, որչափ հակիրճ իւր ձեռն մէջ, նոյնչափ առլի ազնիւ վճիռներով և խորախորհուրդ վարդապետութիւններով, որպէս զի հաւատքի մէջ ամբացնէ հաստատէ այն նորադարձ քրիստոնեայքն ու անոնց հովիւները. « Պետոս առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի, ընտելոց նժդեհից որ ի ափիւս Պոնտացոց, Կապացոց եւ Կապադովկացոց եւ Ասիացոց եւ Բիւթանացոց, ըստ Կանուխ գիտութեանն Աստուծոյ Հօր, սրբութեամբ Հոգւոյն, ի հնազանդութիւն եւ ի հեղումն արեանն Յիսուսի Քրիստոսի: Ենորհ բնդ ձեզ եւ խաղաղութիւն քաղմասցի »:

Բայց այն ատեն ան գաւառներու մէջ ապրող հաւատացելոց միայն չէր որ կ'ուզէր Պետոս այն շքեղաշուք յիշատակարանը. ի բարձանց իրեն շնորհուած ներքնահայեցողութեամբ կը տեսնէր նաեւ Արեւելքի այն քրիստոնէից յաջորդներն ալ, այսինքն՝ ձեզի հպատակ եղող այն հաւատացեալները, ո՛վ գերամեծար Հարք, որոնք ճշդիւ սփռուած ըլլալով վերոյիշեալ գաւառներու մէջ, կը յարգեն զձեզ իբրեւ իրենց Եպիսկոպոսները, իբրեւ իրենց հոգիներուն հովիւները:

Բերեմն, Առաքելոց իշխանն հոգւով զձեզ տեսաւ և ձեր վիշտերը ու աշխատութիւնները. տեսաւ ձեր եռանդը հաւատոյ համար, որ զձեզ հեռաւոր տեղերէն բերաւ հոս այս մեծաշուք Քաղաքին մէջ, անոր Յաջորդին պաշտպանութեան ներքեւ այս Սինոդական գումարումները կազմելու համար: Ուստի և զխաւորաբար ձեզի ուղղուած են այն յորդորները. ձեզ, ո՛վ Եպիսկոպոսունք և քահանայք այն փառապանծ ազգին որ ծնունդ տուաւ Ս. Վլասու, Ս. Դրիդորի Լուսաւորչի, Ս. Ներսիսի և այնչափ ուրիշ Սուրբերու և Մարտիրոսներու, այն ազգին որ երբեմն վկայ հանդիսացաւ Ս. Յովհաննու Ոսկեբերանի առաքելական տառապանաց և վաստակոց:

Թոյլ տուէք ուրեմն որ ես ձեր աչաց առջև դնեմ այս յորդորները և խրատները. այն որ ձեզ կը խօսի, ինքն իսկ Ս. Պետրոսն է. ես ուրիշ բան չեմ եթէ ոչ մեծ Առաքելոյն բաները, որ տասնևինն դար առաջ ունէր զձեզ իր մտքին մէջ, ունէր զձեզ իր սրտին մէջ, և հիմա կը հիւրընկալէ զձեզ իր այս Հռոմին մէջ, նա՛ որ քահանայ և Եպիսկոպոս է ինչպէս որ Դուք էք, նա՛ վկայ նշանաւոր ինչպէս Քրիստոսի չարչարանաց, նոյնպէս և Անոր հրաշալի Պայծառակերպութեան, որ գրաւական է անկորնչելի փառաց. » Ձերիցունս այսուհետեւ աղաչեմ, իրեւ երիցակից եւ վկայ չարչարանացն Քրիստոսի, որ եւ հանդերձեալ փառացն յայտնելոյ՝ հաղորդ. արածեցե՛ք՝ որ ի ձեզ հօդ է Աստուծոյ » (Ա. Պետր. Ե. 1-2.):

(Եւրոպական)

ԿԱՐԴԻՆԱԼԱԺՈՂՈՎԸ (Consistoire)

Արդէն մեր 20 թուոյն մէջ նոր անուանելի 18 Կարդինալներու առաջնները գրած էինք: Անցեալ շաբթուան միջոցին ասոնք Կարգուեցան Ծիրանաւոր և Իշխան Սրբոյ Հռովմէական Եկեղեցւոյ: Կարծենք հաճելի ծառայութիւն մատուցանել մեր ընթերցողաց՝ համառօտիւ ծանօթութիւն մը տալով այս առթիւ կատարուած արարողութեանց վրայ, որոնք բաց ի մեծվայելուչ շքեղութենէն, հետաքրքրական են միտնգամայն շատերուն համար՝ անծանօթ մնացած ըլլալով անոնց հանդիսական և փառլամեղ մանրամանութիւնը: Բոլոր այս ծէսերը երեք Կարդինալաթոռով կ'ենթագրեն. 1. Գաղտնի. 2. Ծիրանի գլխարկի. 3. Հանդիսաւոր:

1. Գաղտնի Կարդինալաթոռովը տեղի ունեցաւ, ինչպէս սովորաբար կ'ըլլայ, Երկուշաբթի, 27 Նոյեմբեր, վատիկանու Առաքելական Պալատին Աւրա Գոնչիսքոտիայի կոչուած Դանլիճին մէջ, որուն մէկ դուռը արքայական Սանդուխին դէմը գտնուող Գլխակնքինա դանլիճին մէջ կը բացուի, ուր Քահանայապետական Զվիցցերի կոչուած զօրքերը պահակ կեցած են. իսկ միւս դուռը Քահանայապետին մասնաւոր յարկարաժնին կողմն է: Ժամը Ծու կէսին Սրբազան Հայրը ըստ արարողութեան զգեստաւորեալ և իւր պալատականներէ շրջապատուած՝ մտաւ Դանլիճն ուր արդէն գումարուած էին բոլոր Կարդինալները, և բազմեցաւ իր Գահուն վրայ: Կարդինալները խոնարհութեամբ մեծարեցին Նորին Սրբութիւնը և արարողական ծայնէն՝ Առաջի կալֆ (Adsumus): Յայնժամ Սրբազանը նշան մ'ըրաւ, և արարողականը գոչեց. Արսաֆս ամենեկին (extra omnes). որով Քահանայապետին հետևորդներն և ընթերակայքը մեկնեցան սրահէն, և մնացին միայն Սրբազանն և Ծիրանաւորները:

Սրբազան Քահանայապետը, ինչպէս սովորութիւն է, Բանախօսութիւն (Allocutio) մ'ըրաւ, զոր հոս կը համառօտենք:

Սրբազանը յայտնեց իր ուրախութիւնը որ երկայն ընդհատումէ ի վեր այս առիթը կ'ընծայուէր իր խօսքն ուղղելու համախմբուած Կարդինալներու՝ որոնք մտքով և սրտով կապուած են Անոր, և կը մասնակցին իր ուրախութիւններուն ու ցաւերուն: Թէպէտե ինքը մէն մի քայլին կը զգայ ուստուածային պաշտպանութեան բոլոր ազգեցութիւնը, որ կը պահպանէ և կը սփոփէ զինուորեալ Եկեղեցին, սակայն անհնարին է չզգալ ներկայ ժամանակներու մեծ դառնութիւնը:

Տարին՝ որ արգէն մարը մանկու վրայ է, մասնաւորապէս սգաւոր
եղաւ իրեն համար, նոյնպէս Եկեղեցւոյ ամեն զաւակունք խորապէս ցա-
ւեցան երբ մեծ շփոթով կատարուեցաւ յիշատակութիւնը այնպիսի դէպ-
քերու՝ որոնցմով սկսան Առաքելական Աթոռոյ իրաւանց դէմ այնքոն
ծանր անարդարութիւններ։ Իտալացի աղանդաւոր ոտխներն մասնաւոր
շեշտեցին զայս՝ տարուան մէջ յաճախակի ցոյցեր կարգադրելով, լի առե-
լութեամբ կաթողիկէ հաւատոց, ամբողջ աշխարհի կաթողիկէից դէմ յայտ-
նի և ամենածանր անիրաւութեամբ։ Մինչդեռ ամենամեծ բարիքը Ս.
Հաւատքն է, որ ներշնչեց ամէն յառաջադիմութիւն և որ միայն կրնայ
ըլլալ աղբիւր խաղաղութեան և բարօրութեան։ Այս սուրբ Քաղաքի մէջ
կրօնքի թշնամեաց անհաւատալի ազատութիւն մը կը տրուի. և Քահա-
նայապետին աչաց առջև իսկ զԱստուած և զՔրիստոնէութիւն ատող չար
աղանդն (Ֆրանկմասոն) ժողովներ գումարեց, և ամէն միջոցներով նախա-
տեց Քրիստոսի Հաւատքը, Եկեղեցւոյ Վարդապետութիւնը, Հռովմայ Քա-
հանայապետին Իշխանութիւնը։

Նոյնպէս ի Բարդուկալ, որ հասարակապետութեան փոխուեցաւ, կա-
թողիկէ կրօնքի դէմ ատելութեան և հալածանքի բռնաշունչ փոթորիկ
մը փրթաւ, վերայիշեալ աղանդի գործովն ու ներշնչմամբ, որ ուրիշ
նպատակ չունի՝ եթէ ոչ ջնջել կրօնքը։ Ըստ իւր պարտուց մերժեց Ս.
Քահանայապետն ու դատապարտեց այն ամպարիշտ օրէնքն որ կը դիտէ
քեցել զԲարդուկալ՝ Հռովմէական Եկեղեցւոյ ծոյցն։ Հիմա վերստին կը յի-
շեցնէ իր Շրջաբերականն յայտմ մասին, և կը յուսայ որ վաղեմի հաւա-
տացեալ փառապանծն Բորդուկալ պիտի դիմադրէ ամէն ազատութիւն
կաշկանդող աղանդաւորաց, և կը մխիթարուի տեսնելով որ հաւատա-
ցեալներն սերտիւ միացած են իրենց կղերին, Եպիսկոպոսաց ու Պատ-
րիարքին հետ. իսկ կղերն ու Նուիրապետութիւնը հիանալի հաստատա-
մըտութեամբ կը նախընտրեն զրկանք, յափշտակութիւններ, նախատինք,
բանտարկութիւն և ամէն տեսակ նեղութիւն և ձախարդութիւն։

Բայց մինչ թշնամիք կործանելով քրիստոնէական բոլրքն ու կարգա-
դրութիւնները կորստեան անդունդը կը մղին անհատներն ու ազգերը.
մինչ Արդիական ապականիչ ժանտախտը գիտութեան սուտանուն ծածկոյ-
թով կը սողոսկի, և մտքերու մէջ չիթ առ չիթ կաթեցնելով կոշտ բնա-
պաշտօնական (naturalisme) թոյնը, կ'ուժացնէ ու կը ցամքեցնէ սրտերը,
անհաւատիկ բարեգութն Աստուծոյ մարգարտութիւնը քրիստոնէական սի-
րոյ նոր հրգեհ մը բոցավառելով, մոլորեալը կը հրաւիրէ վերագառնալ

ուղիղ ճամբու վրայ: Եւ յիրաւի, բնաւ պատճառ մը չկայ յուսահատելու հասարակաց փրկութենէն երբ երկու կիսագունդներու մէջ ալ կը տեսնենք ուժգնութեամբ վերարժարծիւ Կաթողիկէից սէրն առ Ամենասուրբ Հաղորդութիւն: Թէ՛ արք եւ թէ՛ կանայք, պատանիք եւ մանկուք, անթիւ անհամար, շարունակ եւ վառքորբօք իղձերով կը սիրեն ու կը յարգեն Ամենասուրբ Խորհուրդը, եւ յաճախութեամբ կ'ընդունին զայն մեծաւ օգտիւ հաւատոյ եւ ուրիշ առաքինութեանց: Ասոր մեծապէս կը նպաստեն Ս. Հաղորդութեան Համաժողովները, զոր կաթողիկէայք կը կոտորեն ամէն կողմանէ բազմախուռն համընթացութեամբ: Այլեւայլ քաղաքներու մէջ մեծ հանգիստութեամբ կատարուելէն վերջը, այս տարի ի Մատիտ կատարուեցաւ, որ եւ ուրիշներէն վար չմնաց արտաքին չքեղութեամբն եւ հագեորական օգուտովն: Կաթողիկէ Սպանիա եւ ոչ մէկուն երկրորդ կրնար ըլլալ այս բանիս մէջ: Խանդավառեալ հոգիներն յզատօրէն եւ եռանդնաւից ցոյց մ'ըրին իրենց վաղիմի հայրենաւանդ հաւատքի եւ տեսնուեցաւ այն օրերուն մէջ ամբողջ սպանիական ազգը գալ թախանձագին յոտ Յիսուսի ի Ս. Խորհրդեան: Մասնակցեցան ընկերական բոլոր դասակարգելն, ստորիններէն մինչեւ ամենարարձրները, եւ ամենուն մէջ իր օրինակուը գեր ի վերոյ փայլեցաւ Ուղղափառ թաղաւորն Սպանիոյ՝ իւր Օգոստոսփառ Ընտանիօք: Յիրաւի տուաւ նա՝ թէ՛ խօսքով թէ՛ գործքով անկորնչելի վկայութիւն իր աստուածապաշտութեան, եւ ստով շահեցաւ բոլոր բարիներուն գովասանքը եւ նոր տիտղոս մը իր հպատակաց խորին մեծաբանացն եւ սիրոյն: Ուստի այն առթիւ ակն յանդիման յայտնեց Սպանիա իր ճշմարիտ զգացումներն ի կրօնականին. այսինքն՝ գերազայն պերճախօսութեամբ հաստատեց իր Կաթողիկէ ըլլալը. ոչ առ երեւթ եւ լոկ աւնունով, այլ անկեղծ եւ ներքին համոզմամբ, եւ թէ կ'ուզէր փնտլ այնպէս յաւերժարար: Որով կը փափագի անաղարտ պահել այն կապերը որ կը զօդեն զինքն Առաքելական Աթոռոյ: Մարդասէրն Աստուած գթութեամբ նայի այն Ազգին որ Մեզ ամենասիրելի է, եւ ի բաց դարձնէ անկէ այն ամէն չարիքն որ կ'երեւին սպառնալ անոր խաղաղութեան եւ երջանկութեան: Եւ

**

Այս բանախօսութենէն վերջը Սրբապան Հայրն պաշտօնապէս ծանուց թէ արգէն յիշուած տաանեութ անձանց կը չնորհէր Կարգինալութեան աստիճանը:

Ապա՝ ըստ սովորութեան, Քահանայապետը կարգարով հրատարակեց Արքեպիսկոպոսաց ու Եպիսկոպոսաց ցանկը զոր վերջին Կարդինալաթոզովէն վերջը, հինգ տարիէ ի վեր, ինքն հաստատած էր: Ակնարկեց նաև Կիլիկիոյ Պատրիարք, Ամենայ. Պաշտօնի Պետրոսի ԹԳ. ի Թէրզեանի հաստատութիւնը. և հրատարակեց նաև հայ Կաթողիկէ Նուիրապետութեան համար իւր անուանած ինն Աթոռներու Վիճակաւորները և Կ. Պատրիարքական Փոխանորդը:

Գաղտնի Կարդինալաթոզովը աւարտելով, Սրբազան Քահանայապետը քաջաւեցաւ իւր յարկարաթիւնը:

Նոր կարդինալներու անձնանումին պաշտօնական տոմսերը Կարգ. Մէրի տէլ Վալի Քարտուղարը անմիջապէս տարաւ անոնց բնակարանները և հանդիսւորապէս կը մատուցանէր իւրաքանչիւրին, որոնք չնորհակալութեան բանախօսութիւն մը կ'ընէին, և կարմիր գտակը գլուխնին կը դնէին: Յետոյ անմիջապէս ընդհանուր ընդունելութիւն կատարեցին, չնորհաւորութեան դիմող բարձրատիճան անձնաւորութեանց: Այս այցելութիւնները ի Հռոմ կը կոչուին *visite di calore*, որք կը տևեն յետ միջօրէի և հետեւեալ առաւօտուն:

Իսկ այն անձինք որ Գոնգօրտա ունեցող պետութեանց մէջէն կարդինալութեան կը բարձրացունին, Հռոմ չին գար, այլ աւետիսը կը տանի իրենց յատուկ Պատուիրակ մը, և միեւնոյն արարողութիւններով կը ծանուցանէ իրենց: Հետեւեալ օրերէն մէկուն մէջ Վեհապետը, եթէ առանձնաչնորհն ունի՝ ինչպէս Աւատրիոյ Կայսրն ու Սպանիոյ Թագաւորը, կը դնէ անոնց գլուխը կարմիր Գլխարկը (Berretta) զոր Պատուիրակը կը յանձնէ:

Իսկ ի Հռոմ գտնուողներուն Քահանայապետը կը դնէ կարմիր Գլխարկը, Գահաւորանին կամ Գոնչիթօրիալէին մէջ, Զորհրջարթի երեկոյ, ինչպէս պիտի գրենք:

(Շարունակելի)

ՆՈՐԱՆՏԻՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ ՀԱՆԴԻՊ

ԻՐԵՆՑ ԹԵՄԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄԸ

Կեսարիային հասած եւ հետեւեալ նամակները .

Առ Ամենապատիւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէր

Տէր Պօղոս Պէտրոս ԺԳ. Թերզեան

Կաթողիկոս-Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ

Ի Հոռոմ

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէր

Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան Հոգւոյ. 15 թուակիր գրութիւնն ինչ-պէս նաեւ Հոգւոյ. 24 թուակիր պաշտօնական կոնդակն ստացայ. առաջնայն տրամադրութեան համաձայն առաջնորդարանին մէջ հաւաքելով տեղւոյն ժողովրդեան աւագանին եւ առաջաւորները, հաղորդեցի իրենց մեր Սրբազան Հօր երիցս երանեալ Պիոսի Ժ. ի տնօրէնութիւնը՝ Կեսարիոյ Արհի. Եպիսկոպին ընտրութեան նկատմամբ, եւ յորդորեցի զիրենք որդիական հպատակութեամբ հնազանդելու այս խմատուն տնօրէնութեան եւ օգտակար կարգադրութեան, եւ ներկայները միաձայն եւ միաբան ոգւով իրենց գոհունակութիւնն ու որդիական տնայլայլայլ հպատակութիւնը յայտնեցին Ս. Քահանայապետին տնօրինութեան մասին, եւ խոնարհաբար աղաչեցին որ իրենց այս զգացումներուն թարգմանն ըլլամ Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան մօտ :

Իսկ Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան Հոգւոյ. 24 թուակիր պաշտօնական կոնդակը Հոգւոյ 20 (հ. տ.) ին հանդիսաւոր պատարագաւ կարդացի եկեղեցւոյ մէջ՝ ուր փութացած էին գալ ո՛չ միայն կաթողիկեայք ամբողջութեամբ, այլ նաեւ կարգ մը էջմիածնական եւ բողոքական հայեր ինչպէս նաեւ յոյներ. կոնդակի ընթերցումէն յետոյ բացատրեցի ժողովրդեան օրուան հանդէսին նշանակութիւնը եւ... Քարոզէն քիտոյ Եպիսկոպոսական

գաւազան մը և այլ զգեստներ ստեան ընտելով գպիրներու և ԶՔեզ Աստուած գովարանեմք »ը երգած միջոցին դրուեցաւ Եպիսկոպոսական նորաչէն Աթոռի վրայ՝ կանխաւ դրուած սևերը վերցուելով։ Պատարագէն յետոյ ամեն ոք ստորագրեց Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան ուղղուած շնորհակալութեան գրութիւն մը՝ ժողովրդեան կողմանէ պատրաստուած, զոր կը ներփակեմ հոս, կատարելապէս վատահասցնելով Ձեր Ամեն. Գերերջանկութիւնը որ Կեսարիոյ Ձեր անարժան սրգիքը ո՛չ մէկ տեսակէտով Պօլսոյ ժողովրդեան և երեսփոխան ըստած ժողովին գաղափարներուն մասնակից չեն եղած ցարդ և այսուհետեւ այլ չպիտի ըլլան Ձեր օրհնութեանց շնորհիւ և որդիական, ամենակատարեալ հպատակութեամբ պիտի հնազանդին Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան ամեն տեսակ տնօրինմանց և կարգադրութեանց, և մասնաւորապէս ամենակատարեալ գոհունակութեամբ և երխատագիտութեամբ պիտի ողջունեն Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան հոգածութեամբ և մասնաւոր խնամքով իրենց շնորհուած նորընտիր Հովիւն՝ զՏէր Անտօն Արհի. Եպիսկոպոս Պահապանեանը, և որդիական հպատակութեամբ պիտի հնազանդին Անոր սմէն հրամաններուն, տնօրէնութեանց և բողձանաց իսկ։ Ի բոլոր սրտէ կը մաղթեմ որ միւս բոլոր թեմերն ալ այսպիսի որդիական հպատակութեամբ համապատասխանեն Ձեր Ամեն. Գերերջանկութեան իմաստուն տրամադրութեանց և իռավութեանց որոմը զոր թշնամին ցանելու կ'աշխատի Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեանս մէջ՝ արմատախիլ ըլլայ, ևյն։

Կեսարիա 7-20 Նոյեմբեր 1914.

ՄԵՍՐՈՊ Վ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Կեսարիոյ Ժողովրդեան շնորհաւորութիւնը

Րիբպիքոյ Էփեմիսիմ,

Ինթիրամաթը Փայիգա իլէ մուգասնդէս էլլէրինիզի բուս էտերէք էտիյէի խայրիյէնիզի թէմէննի էյլէրիզ էֆէնտիմ։

Հսկտ. 15 խուսուսի վէ հսկտ 24 ընամի օլարագ թահրիրաթը ալիյէի բէտէրանէլէրինիզ ախը էտիլուպ սէնէլէրտէն պէրու միւնհալ գալմըշ օլան Գայսէրիմիզ Եպիսկոպոսլուղու քիւրսիսինէ Սէմահէթլու Անտօն Եպս. Պահապանեանըն հաշմէթլու Սրբազան Բաբա ճանիպինտէն լութֆէն թա'յին պուլուրուլմըշ օլտուղու չէշմի մէսէրրէթլէ կէօրիւմիւշախր։

Սրբազան Քահանայապետիմիզ օնընճը Պիոս Բարա հազրէթլէրինին իշպու իհասն վէ ինայէթի հաշմէթանէլէրինէ արզը ուպուտլէթիմիզին թագտլիմինի բիճա, վէ զաթը ալիի բէտէրանէլէրինին տախի հազզը նաչիզանէմիզտէ սոյէպան օլան հիւսնիւ թէվէճճիւլէրինտէն տօլայը այ- իուճա պէյանը շիւքրան էյլէրիզ:

Միւշարիլէյհ Եպիսկոպոսումուզըն Գայսէրիյէ թէշրիֆլէրինտէ ինշ- ալլահու թէալա ումուրը միւհիմմէյի միլլիյէմիզի հիւսնիւ խտարէ իլէ էֆրատը միլլէթի մէմնուն վի միննէթտար էյլէմէսինին ճէնապը Հազգտան թէմէննիսիլէ թէքրարէն թէպէրրիւքեաթը բէտէրանէլէրինի ճիւմլէմիզ իւզէրինէ տավէթ վէ լաթիրհամ էյլէրիզ էֆէնտիմ:

կը հեճելին հարիւր ֆառասուն եւ հինգ սորագործիւններ

Հայ — Կ-Բ-Պէլէ Ժ-Լ-Է-Է-Է Կե-Է-Է-Է

ի հաստատութիւն վաւերականութեան սորագործեանց

Կեսարիա 7 Նոյեմբեր 1911

Մեարոպ Վ. Բէշիշեան

Եպիսկոպոսական Փոխանարդ Կեսարիոյ

Նոյնպէս հեճելեայ նստակը հասած է Մերսինին

Առ Արհիպպասիս Դերապպօստ Տէր

Տ. Յարութիւն Վ. Բեյիֆեան

Եպիսկոպոս Ասանոյ

ի Հոռոմ

Արհիպպասիս Դերապպօստ Տէր

Որչափ անպատում ուրախութեան և անպայման ցնծութեան տուիթ ե- զաւ մեր ամենուն սրտերուն այն երջանիկ վայրկեանը, յորում լսեցինք Ձեր արժանապէս բարձրանալը ՚ի գերագոյն, աստիճան Եպիսկոպոսութեան թե- միս Ատանոյս վասն որոյ նախ Աստուծոյ անքննին նախախնամութեան ան- հուն շնորհակալութիւն կը մատուցանենք, որ այսպէս անօրինել հաճեցաւ: Եւ

երկրորդ մեր Ամենասիրելի Գերերջ. Կաթողիկոսին բարեացակամութեան երախտապարտ սրտիւ և որդիական հպատուկութեամբ մեր երախտագիտութեան անկեղծ սիրոյ և յարգանաց զգացումներն իսկը մատուցանենք, որ հուսկ ուրիմն հաճեցաւ զմեզ մխիթարել կարգելով զՁեզ մեզ ճշմարիտ Հայր բարեխնամ և առաջնորդ :

Ուստի բարեխնամ հայր մենք հոս սրտորագրեալքս, լի խորին որդիական յարգանք մատչելով 'ի համբոյր շնորհաբաշխ Աջոյդ և օծեալ մատանւոյդ, շնորհաւորեմք զայս բարձրագոյն աստիճան հայրապետութեանդ, մաղթելով Ձեզ 'ի բոլոր սրտէ ամենայն յաջողութիւն և զվայելումն լի ամօք բազմօք, ամէն :

'ի հուսկն ծնրագիր յարգանք խնդրելով Ձեր հայրապետական օրհնութիւնը մնամք կրկին որդիական յարգանք,

Արհ. Գեր. Գեր. Տերութեան Ձերում

Ն. Ծ.

Ռափայէլ Թ. Ծ. Վ. Պայեան

կը հետեւին երեսուն և հինգ ստորագրութիւնք

Տարածնի Ժողովրդեան շնորհաւորութիւնը

Սեպիկոյի Ազիզ Փետրիմիզ

Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին զիյր զէմինտէ հագիգի վէքիլի վէ տիւնեանն պէշ գըթաւնտա պուլունան եիւզ միլիօնլարճա գաթօլիքլէրին պաշը վէ ուլու չօպանը օլան՝ մուգատտէս փէտէրիմիզ իւշ տէֆա մութլու Օնունճա Պիոս Փափա հազրէթլէրինն էմրի գաթիսիլէ, ֆէսաքեար վէ ազիզ չօպանըմըզ ըիւթ. Պօղոս Պիտրոս ԺԳ. Թէրզեան Կաթողիկոս Պատրիարք էֆէնտիմիզ վէ Ս. Սիւնհաղսոուն զայրէթիլիլէ Ատանա, Թարսուս վէ Թապէիյունը Էրմէնի Գաթօլիք Եպիսկոպոսու Թային վէ Թագտիս օլտուղունուզա՝ ըէմէն իշիթտիք :

Պու խապէր փիւրմէսէրլէթ շէհրիմիզին ճիւմլէ ալէլ խուսուս ուֆաք էրմ. գաթօլիք ճէմիլէթի սատըգասըլա ըուհանի Ժողովրդապետինի շատիւման գըլտը, Զիրա վէքեալէթինիզ զէմանընտա Զաթը Սէմուհիլէրինտէն կէօրտիւկիւմիւզ միւտէպպիրանէ ֆէտաքեարըզ վէ մալիք օլտուղունուզ ֆէզայիլի ախլադէյէնիզի տէրխաթըրլէ, նայիլ օլտուղունուզ մուգատտէս

եպիսկոպոսը ընթացելով՝ պատեմա պիր գաթ տահա զիգրյմէթ լուծֆ-
լարնըզլա պիզի գաթ պէ գաթ Զաթը գուծսիյէթսիմաթլարընըզա չէօ-
զիւմէզ պաղլար իւէ ըսպթ էտէճէյի գապիւլի ինքեար տէիլ տիր:

Իմտի, թէպրիքեաթը ֆէրզէնտանէլէրիմիզին լուծֆէն գապուլույլէ՝
իւք փէտէրանէ Օրհնութիւնլարընըզտան այիլէ վէ գուլարընըզը հիսսէ-
մէնտ պուլուրունսզ:

Պինայէն ալէյհ չար չէշմ իւէ հագընէն ավտէթի փէտէրանէլէրինիզի
ինթիզար էթմէքտէյիզ՝ չէօյլէ քի միւպարէք վէ օծեալ էլլէրինիզի թագ-
պիլ էտէլիմ:

Փափա հազրէթլէրինին Առաքելական՝ վէ Կաթողիկոս էֆէնտիմիզին
հայրապետական Ս. Օրհնութիւնլարընը իսթիրհամլէ՝ լայըզ վէ մուգատ-
տէս ինթիխապ օլունմանըզտան տօլայը թէչէքքիւրաթը ֆէրզէնտանէլէրի-
միզին թագաթիմի զըմնընտա լուծֆէն վէ մէրհամէթէն թէրճիւման օլմագ-
լըընըզը իսթիրհամ պիրլէ՝ գալըրըզ, Սէմահէթլու Գերապայծառ էֆէն-
տիմիզին ըսհանի վէ սատըզ ու միննէթտար էվլատլարընըզ:

Կը հեճեւիւն 35 usnruqrułpıñıf ժողովրդեան:

Թարսուս 10 Նոյեմբեր և. Տ. 1911.

Խ. Ծ.

Արսէն վ. Խօրասանեան

Ժողովրդապետ. Կ. Հ. Տարսուսի

Փ. Պիւսի

Տնօրէն Պատասխանատու

ԲՈՎԱՆԴԱԳՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Պատիւաբանական Սիւննոգոս ի Հոռլմ	էջ 301
Կարդիսալաժոյովը (Consistoire)	304
Նորմէթ Եպիսկոպոսաց հանդէպ իրենց թիւերուն վերաբերունը . . .	308

ROMA — PIAZZA CAMPO MARZIO, 6 — ROMA

ԲԱՐԻՁԻ ԵՂԲԱՐԻ

Pontificia Fabbrica di Candele da Chiesa e Lumini da notte senza olio.

Candele speciali per la esportazione

Fornitori dell'Arcibasilica Lateranense, della Basilica Vaticana e di tutte le altre principali Basiliche e Chiese di Roma e d'Italia.

Esportazione in tutti i principali porti del mondo dove la Ditta spedisce la merce franca d'ogni spesa.

E' il più grandioso stabilimento che siasi dedicato esclusivamente alla fabbricazione di Candele per il culto.

* Գահանայապետական Գործարան
 * Մոմեղինաց ի պէտս եկեղեցեաց կը
 * պատրաստուին կանթեղք գիշերոյ ա-
 * ռանց իւրի կը շինուին յատուկ մոմե-
 * ղէնք արտաճութեան համար.
 * Հայկայթիչքը Հատերանեան աւագ
 * Մայր եկեղեցւոյ և Վատիկանեան Մայր
 * եկեղեցւոյ.
 * յիտալիա և ի Հռոմ գտնուած միւս
 * բոլոր աւագ և դրնաւոր եկեղեցեաց
 * Ընկերութիւնն աշխարհիս ամէն գըլ-
 * խաւոր նաւահանգիստներուն սպարանք
 * կը ղրկէ՝ ծախքն իր վրայ. Ամենամեծ
 * գործարանն է, որ միայն ի պէտս ե-
 * կեղեցւոյ մոմեղինաց շինութեան կը
 * պարապի:

OTTICO

ROMA -- CORSO UMBERTO I, 412 (Palazzo Fiano) — ROMA

ՓՐԱՆԿԻՍԿԻՆՍ ԲՐԻՈՂԴԻ

Grand assortiment en jumelles pour theatre, campagne et marine.

Jumelles prismatiques de la maison Zeiss.

Verres cylindriques, prismatiques et combinés.

On exécute toutes sortes d'ordonnances des MM. les Professeurs oculistes.

* Կը վաճառէ աժան գնով ամէն տե-
 * սակ դիտակներ թատրոնի, դաշտի և
 * ծովու համար
 * Ունի երկաջեայ դիտակք հատուա-
 * ծակողմ ապակիով Ծախս Գործարանէն
 * և Ապակիներ գլանացեւ, հատուածա-
 * կողմ և զուգեալք.
 * Կը կատարուին ամենայն ճշտու-
 * թեամբ որ և է յանձնարարութիւնք
 * ՊՊ. ախարութից.

ՐՕՅԱ. ԶԱՆԱԶՅՕ . Ը.

FORNITORI DI SUA SANTITÀ

ROMA — VIA BORGIO NUOVO N. 96 — ROMA

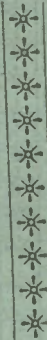
ՐՕՂԱ ԲԱՆԱՅԻՑԻՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԻ

Fabbrica di Statue Religiose in
qualsiasi materia e dimensione

Invio di Listini, fotografie e pre-
ventivi

Gratis a richiesta

Per telegrammi: Statue — Roma.

Սուրբ Արձաններու

Գործարան

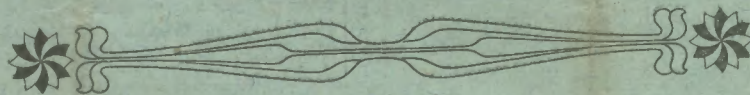
Ամէն տեսակ նիւթէ

և մեծութենէ պատրաստուած

Արձաններու

ցուցակն և լուսանկարն

խնդրովն ձրի կը ղրկուի

Guglielmo

Gandrugli

ROMA

PIAZZA TOR SANGUIGNA N. 2-3 — VIA CORONARI N. 1

ԳՈՒԼԻԵԼՄՈՍ ԿԱՌԻՏԵԼՆԻ

GRAND ASSORTIMENT

Chapelets, Medailles, Reliquaires

Livres de dévotion

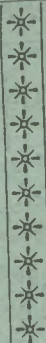
et autres articles de religion

Oleographies

MOSSAIQUES ET CAMÉES

Objets des Beaux Arts

Cadres, Bijouteries, Photographies

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Վարդարան, միտակ, մատուցի աման

պոթապոթեր

ուրիշ ջերմեւորական առարկայներ

մեծ իւզատիպ պատկերներ

ՄՕՂԱԻԳ

Գեղարուեստական նիւթեր

նկարներ, գոհարեղէնք, լուսանկարներ